

Πρικήρησι οφ καφύλετο

Стефанно Деми

ikona

МАЛКУ ВОЗДУХ ЗА ДЕДО

Отидовме да го посетиме дедо, кој има осумдесет години и живее во деведесет и осмиот блок, весела населба на периферијата од нашиот град. Куќата на дедо се наоѓа на здраво место, помеѓу два излеза на автопатот. Многу е горд, бидејќи дури трипати шлепери му влетаа во трепезаријата и сега ги чува сите исечоци од весници во кои се зборува за тој случај. Освен тоа, токму пред куќата има самопослуга. Кога се во прашање другите работи, дедо живее мирно, или барем не се жали.

Вчера значи, стигнавме пред дедовата врата, а од стапот допираше врева од некој воен филм, дедо очигледно гледаше телевизија. Своневме, но никој не отвораше и со оглед на тоа што немавме шлепер, бевме принудени да ја разбиеме вратата со грб.

Тоа не беше воен филм: дедо лежеше на креветот, рипаше, кркореше и рафално кашлаше како Рамбовите специјални ефекти.

Веднаш го однесовме во болница. На приемното одделение препознав две лица кои во 1994 чекаа со мене да дојдат на ред за скенер. Дружејќи се во чекалната, во текот на долга низа години, се вљубиле и се венчале и сега ги затекнавме таму како, со три близнаци, чекаат тест за бременост. За среќа имавме многу моќен роднина болничар, главен рекетар за лаксативи, кој нè спроведе преку ред.

Прво еден љубезен лекар го прегледа дедо и рече дека е во прашање слаб бронхитис и дека во секој случај, треба да се помири со судбината. Меѓутоа, дедо полуде, ја свитка иглата од инфузијата, па лекарот рече дека сепак можеби е потребен преглед од специјалист. Отидовме кај друг лекар, кој веднаш нè праша дали дедо јаде многу бифтек, дедо одговори камо среќа, така што можеше да се исклучи можноста за кравјо беснило, потоа го прегледа да утврди дали постои невролошко оштетување од мобилен телефон, иако дедо нема мобилен телефон, потоа го праша дали практикува футинг, фитинг или боди билдинг, а дедо му одговори само флипер и тоа кога бил млад. “Лошо, лошо”, рече лекарот воздивнувајќи, и додаде дека симптомите се невообичаени и дека во секој случај треба да се помири со судбината.

Дедо на едно ливче напиша “воздух”, ја украде количката со храна од болничарот и ги изеде сите порции со пире кои беа наменети за тоа одделение. Тогаш го однесовме кај невропсихијтар.

Тој внимателно го прегледа и потоа рече дека, како што пред многу години пишувала “Република”, болеста се јавува како последица на дедовите тешкотии што не може да сурфа по интернет, напнатост што не знае англиски и можеби стрес поради нестабилноста на еврото. Дедо запишти “воздух”.

Лекарот ни објасни дека тој збор ја открива дедовата кривокост и нестабилност, чувството дека е уништен во моментот кога на пазарот владее голема конкуренција и неговата несигурност пред инвазијата на имигрантите од Африка и Азија. Потоа го праша дали има ноќни мори во кои, на пример, шлепер му пробива во куќата. Дедо зарика и направи општ хаос, пцуеше, ги испокрши боците и проголта толку бариум што после тоа искака светлечки

колобран. Го однесовме на детско одделение.

Овде пронајдовме доктор кој ја погоди дијагнозата. Дедо сака да вдише малку воздух, меѓутоа воздухот не се вклопува во модерната концепција на благосостојба, во спротивност е со далеку поголемите вредности како што се автомобилското движење и индустриското производство. Не постојат производители на воздух, а што е најважно воздухот не се продава и со самото тоа не побудува економски интерес.

И навистина, помислив: што ако некој измамник милијардер, одлучи да пакува воздух во амбалажа, секако веднаш ќе видиме реклами на телевизија, воздухот ќе стане драгоцен робе и ќе постојат бројни модели и марки.

Во тој момент забележавме дека дедо исчезна. Секаде го баравме. Го пронајдовме на одделението за рапави гадни старци. Еден имаше голема нуркачка боца со кислород и им ја подаваше на останатите кои алчно пиеја, се опиваа со кислород и пееја простачки песни. Сестрата веднаш го отвори прозорецот и пушти да влезе смог, екстракт од ауспух и нектар од издувни гасови.

“Ако се навикнат да дишат, ќе станат зависници од воздух” – ни објасни.

Го однесовме дедо повторно на приемното одделение, објаснивме дека неговата дијагноза е многу едноставна, то ест дека тој сака да дише во градот каде што загаденоста е шеснаесет пати поголема од дозволената.

“Мил мој, сите би го сакале тоа” – рече лекарот – “но во време на нова економија дишењето е заобиколено. Може да се занимава со други работи. Да посети сајт со некоја висока планина. Да гледа реклами за ментол бомбони на телевизија. Да оди во некој бутик и да купи маица со облаци. Да стави Валентинова гас маска. Да вложи

пари во челични бели дробови. Но да дише, тоа не е економски оправдано, бидејќи ако почнат старците, тогаш и останатите ќе сакаат да дишат, дури и странците.

Му препиша аспирин и заклучи: “Всушност да не претеруваме за такви ситници, за еден емфизем на белите дробово во негови години”.

На тоа дедо почна да произведува звуци слични на бетоњерка. Од градите му потече бронхоагма како најава за одмазда. Се слушаше врева од земјотрес, дедовите образи се надуваа и почна да исфрла такво рафално кашлање и шлајм, што ни се чинеше дека триесет секунди се наоѓаме на брод зафатен од бура.

Кога сè заврши, изгледаше како на сидовите да се наоѓаат лешеве од дваесетина Марсовци, а докторот изгледаше како изцвакана бронхи бомбона. Шлајм имаше дури и на лустерот.

Дедо е уапсен поради претерана и континуирана респираторна активност, убиство со шлајм со предумисла и поради непоседување душник со катализатор. Го однесоа во затвор. Таму барем може да помине еден час на воздух.

ГОСПОДИН ЊУ

Само што го паркирав автомобилот пред вратата, ми се приближи еден тип со црни наочари, кратко истрижан и ми се претстави: јас сум господин Њу, семеен консултант за технолошко осовременување.

Типична Медијасет фаца, човек за кој времето чудесно застанало. Има шеесет години, тело на четириесетгодишник, осуден на дваесет години робија, а не отслужил ниту една. Објаснува дека има њу професија, која настанала заедно со њу економијата поради њу начинот на живот. Потребно ми е само да имам олд тековна сметка со малку олдфешн пари, за да му платам олд хонорар.

Заведен од неговата елеганција и начин на изразување, потпишувам договор за стручен консалтинг. Веднаш да се фрлиме на работа, вели господин Њу, вашиот живот мора да биде оптимизиран и модернизирани. Да започнеме од вашиот автомобил: тоа е надминат и смешен модел. Но, стар е само три години. Три години се три века во економијата, објаснува. Вашиот автомобил нема систем за сателитско управување, затемнети стакла, мерач на надморската височина, механизам за истерување на кравите од патот. Но, сè уште добро работи, велеам. Се гледа дека не гледате реклами, одговара со насмевка на лицето господин Њу. Што значи тоа “работи”? Автомобилите не се произведуваат за да работат, туку да се покажуваат, прикажуваат, да се разговара за нив со пријателите,

тоа што го прави е само опшнал. Така, за помалку од три часа добив нов модел на автомобил, некој вид циновско јајце со дванаесет седишта. Штета што сме само тројца во семејството.

Наредниот ден, господин Њу влегува во куќата за да организира њу ристајлинг. Прво вели дека дрвените врати се како од средниот век. Ги заменува со блиндирана челична плоча која изгледа како надгробен споменик на Годзила. Потоа го заменува мојот стар лонец со електричен кетл: во него водата зоврива за шест секунди. Наместо старите добри измастени рерни става микробранова печка која е доволно само да ја погледнеш и ти испекува живо пиле. Сите тие промени ја водат во минус мојата сметка во банка и затоа се бунтувам: што ми вреди кога можам брзо да готвам кога веќе нема да имам што да јадам? Не грижете се, вели господин Њу, нашето претпријатие дава брзи кредити, потпишете овде и за триесет секунди ќе добиете заем со камата од триесет проценти. Како во некој сон, потпишувам.

Утредента господин Њу повторно се појавува и го заменува бршленот во дворот со генетски модифициран њу бршлен кој ги дави крадците. Потоа ја врти главата и ме критикува што и понатаму го користам стариот телевизор со стариот видео-рекордер и стариот плејстејшн. Одговарам дека сето тоа го купив минатата година. Повторно ми објаснува дека една година за њу економијата е цел век и веднаш ми продава плејстејшн два на кој може да се игра Покемон, да се гледаат филмови на дивиди и да се слуша музика, со еден збор, совршена направа за кавга помеѓу мојот син кој е луд по видео-игри, мојата жена љубител на филмови и јас кој ги сакам Битлси.

Се обидувам да му телефонирам на вратарот бидејќи во меѓувреме блиндираната врата се заглави заради

нејзиниот алармен систем, но господин Њу итно ми го одзема мобилниот од раце. Како не ви е срам? Ова е прастар модел на мобилен телефон, тежок е како цигла, нема инфрацрвени зраци за поврзување на мрежата, нема гласовни команди, нема игрици, нема фотошоп и графички можности за праќање цоук на пријателите. Но, јас го купив пред само два месеци, се жалам и одлично ме служи. За два месеци мобилните телефони еноормно ги променија своите функции, вели Њу. Ако се поврзете на мрежата, ако пратите факс, ако го исполните именикот со двесте имиња, купите карти за во кино и ако играте “змија”, зарем мислите дека ќе имате време да телефонирате? Можеби сте во право, вела.

Ми набива веднаш нов мобилен телефон, црно колаченце со толку минијатурни копчиња на тастатурата што моите јагодици секој пат притискаат барем четири одеднаш. После десет погрешно отчукани броеви, за среќа го голта мојот пес Рики од чијшто стомак цел ден свири увертира од Вилјем Тел, сè додека не се потроши батеријата.

Наредниот ден се враќам дома и не ја наоѓам жена ми. Господин Њу ми објаснува дека била стар модел на жена и дека треба да се модернизира. После две недели ми ја враќа затегната со лифтинзи, напумпана со силикони и истанчена со липосукција. Изгледа како да се вкрстиле Емилија Федеа и Моира Орфеи. Повеќе ми се допаѓаше стариот модел, шепотам за да не ме слушне. Затоа што и вие сте стар модел на маж, ме предупредува господин Њу. Во време на технологија староста е грешка во програмирањето, срамно предавство. Инвестирајте во младоста. Ми дава њу кредит со четириесет проценти камата и ме затвораат во болница. Ми ги поткреваат очните капаци, ме масираат, дренираат, ми ставаат хидраулична

пумпа во мочоводот, ми пресадуваат три илјади синтетички влакна во косата и бубрег од млада Тајландка. Немам храброст да се погледнам во огледало, но песот р’жи на мене, жена ми плаче, а син ми бега од дома.

Не можам повеќе. Додека ми го носат компјутерот кој го нарачав минатата недела, господин Њу го запира пред вратата со објаснување дека за една недела веќе е застарен за две генерации. Бавен е, потребни му се шеснаесет секунди да се логира и сето тоа е многу грдо во брзото време на техниката. Така ме убедува да купам Насин компјутер со четири милиони гигабајти и веб камера со помош на кој за седум стотинки цел свет може да ми го види задникот.

Но, ако сè мора да биде ново, се бунтувам, зошто претседателот на Соединетите Американски Држави изгледа како дедо му на татко ми?

И како во Италија веќе дваесет години истиот продавач на магла, милјардер со течна пудра на лицето, повторува како во телескоп: “Политиката е едно, а техноекономијата друго”. И кога сме кај тоа, го потрошивте вашиот кредит, сакате ли да подигнете уште еден? Никако, р’жам. Можеби се ослободив од господин Њу.

Утрово се разбудив, верниот пес Рики не ми трча во пресрет. Претчувствувам нешто. Во нова блиндирана куќичка ме чека питбул тајсонбергер рајхвајлер кој ги познава боречките вештини и е поврзан со полицијата со долг проводник. Е ова е премогу!

Одам по мојот стар модел на пес Рики во прифатилиштето за напуштени кучиња. Кога се вратив го затекнав господинот Њу во дворот. Нервозен е. Сега е доста, му велам, немам веќе ни скршена пара, оставете ме на мира! Добро, добро, сите вие сте неблагодарни, одговара. Го набљудува небото, растенијата, хоризонтот и фучи.

Што не е во ред, го прашувам. Мил мој, одговара, ова е стар модел на свет. Премногу шума, малку паркиралишта. Силиконската долина е без струја, нафтата само што не пресушила, ја трошиме неразумно на Галапагос. Авионскиот сообраќај е загушен, климата се бунтува, воздухот не може да се дише. Тоа е презаситен свет, не може да ги издржи барањата на техничкиот напредок, тоа е суровина чии што резерви се трошат.

Па што тогаш планирате да направите.

Ова, рече господин Њу, со израз на лудак во тело на четириесетгодишник. Извади некоја кутија со прекинувач, го притисна и на хоризонтот се појави облак од експлозија, потоа уште еден и уште еден. Како во некој американски филм, од небото паѓаа камиони, крави и телефонски кабинни. Луѓето вриштеа, воздухот беше врел.

Несреќнику, реков, светот беше старомоден, но беше единствениот што го имавме. Зошто го уништивте, со што ќе го замените?

Всушност, рече господин Њу, не сум размислувал за тоа.

Слушнав страшен звук, викав од ужас, тоа е крај, тоа е крај. Но не, беше тоа будилникот: сè ова беше само еден сон! Му благодарам на Бога, помислив, скокнувајќи од креветот. Ја бакнав жена ми, лонецот, кучето, стариот телефон. Во тој момент некој засвони на вратата. Беше тоа господин со црни наочари, се претстави како господин Њу, семеен консултант за технолошко осовременување.

Му го изедов цигерот со порција грав и со чаша старо добро Кјанти.

БОЖИЌНИ МОНСТРУМИ

Каков ќе биде овој Божиќ? Помалку весел и помалку застрашувачки. Изгледа сите забележаа дека земјата е во опасност, иако технократите, перачите на мозок кои се собраа во Хаг повторија дека како прво е неопходно да се сочува политичката и економската рамнотежа во светот, а потоа и светот. Налетот на еко – страв ги наруши медиумите, но повеќе заради придобивање на што поголем број гледачи отколку за освестување. Да го замислиме толку многу извештачениот спој Раи – Медијасет како застрашен од реалноста им ја доверува таканаречената “ТВ – вистина” на глумците и на куклениот театар.

Но, доста со црни мисли: не постои таква инфлација, девалвација или потоп кој може да го запре купувањето подароци за Божиќ, празникот за кој конечно за една недела можеме да го купиме сето она што не ни е потребно преку остатокот од годината.

Еве ги најтипичните примери на купувачи на божиќни подароци.

Грижливец. Личност која почнува да се грижи за подароците многу време однапред, некаде околу дваесет и шести декември претходната година. Држи до тоа да остави добар впечаток, се ужаснува од помислата некој да биде заборавен, или некој да добие погрешен подарок. Божиќните празници за оваа личност се период од годината кога највеќе работи. Прави списоци на луѓето и